

УРОК “ОТГОВОР НА ГОЛЕМИЯ ВЪПРОС: КАКВО ЩЕ СТАНЕ С ХОРАТА, АКО ИЗЧЕЗНАТ ДОБРИТЕ ДУМИ?”

**Валентин Димитров Атанасов, Мария Михайлова Калинова,
Вангелия Николова Тодориева, Дафина Иванова Николова**

Първо основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“, гр. Гоце Делчев

LESSON "ANSWER TO THE BIG QUESTION: WHAT WILL HAPPEN TO PEOPLE IF GOOD WORDS DISAPPEAR?"

VALENTIN DIMITROV ATANASOV, MARIA MIHAYLOVA KALINOVA,

Vangelia Nikolova Todorieva, Dafina Ivanova Nikolova

First Primary School “Sts. Cyril and Methodius”, Gotse Delchev

Abstract: It is a real challenge to study in the future, not in the past through Big Questions. Big Questions encourage students to suggest theories, to discuss, to work in a team and think critically. They are linked with big ideas, constantly rethinking, suggestions are made, answers are grounded, backed with evidence. They are aimed at deep reflection, meaningful discussion, long study, new understanding, personal experience, previous education as well as use of significant connections. They are often open and complex. They may not receive an answer while working on them.

We, the Team for support of personal development in First Primary School "St. St. Cyril and Methodius" have been faced in front of many unknowns.

How to ask big questions? How to set our goals for a project with a big question? How to create a story to engage students? How to plan and organise group work? How to trace the progress? How to plan work with students?

The article is based on a lesson in class 5 and it is only a small example of how we use big questions. With it we would like to promote the little - known pedagogical practice giving us another opportunity for innovative education. Our Big Question - lesson was dedicated to kind words that we must not let go because they are vital and necessary in our everyday life.

The appearance of this article is inspired by the National Kind Words Day held in Bulgaria on 14th April 2022.

Keywords: big question, answer, people, good words, lesson, students

Какво е Големият въпрос?

Големите въпроси са тези, които нямат лесен отговор. Често са отворени и трудни, дори може да не получат отговор, докато работим по тях. Целта им е да насърчат дълбоки процеси на изследване и дискусия, а не намирането на лесни отговори.

Тези въпроси насърчават учениците да предлагат теории, да работят в екип, да мислят творчески и критично.

Въпросите могат да се свързват с това, което децата учат в училище, идват от ежедневните им преживявания, решаването на световни проблеми или нещо съвсем ново и неочаквано. Големите въпроси не са само за получаване на “правилните” отговори, но за изучаване на методите и уменията, необходими, за да се намерят отговорите.

Отговорите на големите въпроси не се съдържат в интернет и не могат да бъдат копирани от Google. Поощряват общуването, споделянето, допитването до някой, който знае. Те са свързващ елемент между поколенията, изграждащ връзката помощ-доверие-приемане-прилагане.

Как се случи да проведем урок “Отговор на Големия въпрос”?

Всички знаем силата на думите. Всеки я е почувствал върху себе си. Думите могат да ни трогнат, също така да ни наранят. Те могат да ни стоплят сърцето, могат и да ни разплачат. Карат ни да се усмихнем или да се отблъснем. В ежедневието си с лекота използваме както добрите, така и лошите думи. С тях общуваме в реалния свят и във виртуалния. В този ред на размисления съвсем логично си зададохме въпроса: „Какво ще стане с хората, ако изчезнат добрите думи?“ И тъй като работим в иновативно училище, ние - Екипът за подкрепа за личностно развитие, решихме да попитаме тях. Написахме въвеждащата история и посетихме Група за целодневна организация на учебния ден 5 клас с ръководител Янка Лазарова. Имаше и повод –14 април. Датата е избрана от Фондация “Темпо”¹ за Национален ден на добрата дума². Вдъхновени от кампанията поставихме на масата за дискусии големият въпрос “Какво ще стане с хората, ако изчезнат добрите думи?” Петокласниците имаха възможност да се разделят на екипи, да работят задружно, да потърсят отговорите надълбоко в себе си, да преживяват чрез представяне, и накрая да се допитат до вечната мъдрост, която е скрита в книгите, природата, морето.

Урокът започна с игра „Добрите и лошите думи“. Накратко можем да я опишем така: Водещият държи в ръцете си сочна, червена ябълка и прошепва една добра дума, адресирана до нея. Моли всички ученици да направят същото, когато вземат ябълката в ръце. След като се изредят всички ученици, водещият взема нова сочна, червена ябълка, но ѝ прошепва лоша дума. Учениците повтарят и това.

Забележка: Втората ябълка се подготвя още предният ден. Тя трябва да бъде леко наранена, но без видими следи по нея. Учениците не знаят за това. Пред тях двете ябълки се разрязват. Има въздействие видът на наранената с думи ябълка – тя е загнила отвътре, докато отвън си остава червена и сочна. Изводите се оставят на участниците.

След тази игра пристъпихме към задължителната за Големия въпрос въвеждаща история, която измислихме сами. Ето и нея: „Представете си, че сега излизате от училище и във ви чака един самолет! Вие избирате как да изглежда той – голям, малък, бял или друг цвят. Стълбите се спускат и вие се качвате. Настанявате се в красивия салон. Представете си го! Двигателите се задействат и пилотът ви съобщава, че излитате! Усетете как самолетът се движи! Отделя се от пистата и полита нагоре към облаците! От прозорците на самолета училището изглежда съвсем малко. Вие продължавате да гледате навън и да се любувате на постоянно променящите се гледки. Редуват се ливади с планини, реки и езера.

Виждате дори хора. След три часа кацате в непозната и никому неизвестна страна. Оказва се, че там имат нужда от вас! Обаче, присъствието ви в тази страна се пази в тайна! Само вие можете да помогнете на народа ѝ, който се управлява от жесток и тираничен владетел - магьосник. Хората са научили от една говореща книга, че само вие можете да ги спасите! Бързо слизате от самолета и ви повеждат към залата за тайни събрания. Там пред вас се изправя най-възрастният жител в царството и ви съобщава, че добрите думи са били откраднати от злия владетел. Хората се обезпокоили за децата си и какво ще стане с всички тях без добрите думи?! Вие познавате ли добрите думи!? – Да! Ето затова сте избрани! Разделете се на групи и помогнете на това царство и владетеля да разберат каква участ очаква всички, ако не бъдат върнати добрите думи. Животът им е във вашите ръце и способността да мислите творчески. Всеки може да избере в коя група да членува и не вдигайте шум, за да не ви чуе жестокият владетел, който все още не знае за посещението ви“. **ДАВАМЕ ВРЕМЕ ДА ПОМИСЛЯТ КАКВО ЩЕ СТАНЕ С ХОРАТА, АКО НЕ БЪДАТ ВЪРНАТИ ДОБРИТЕ ДУМИ. СЛЕД 15-20 МИНУТИ КАЗВАМЕ:** „След като добре помислихте и дълго мъдрувахте, не ви ли се иска да попитате и някой друг за съвет!?“ **ПРЕДВАРИТЕЛНО СМЕ ИЗРАБОТИЛИ И СКРИЛИ НА ТРИ МЕСТА ТРИ СВИТЪКА.**

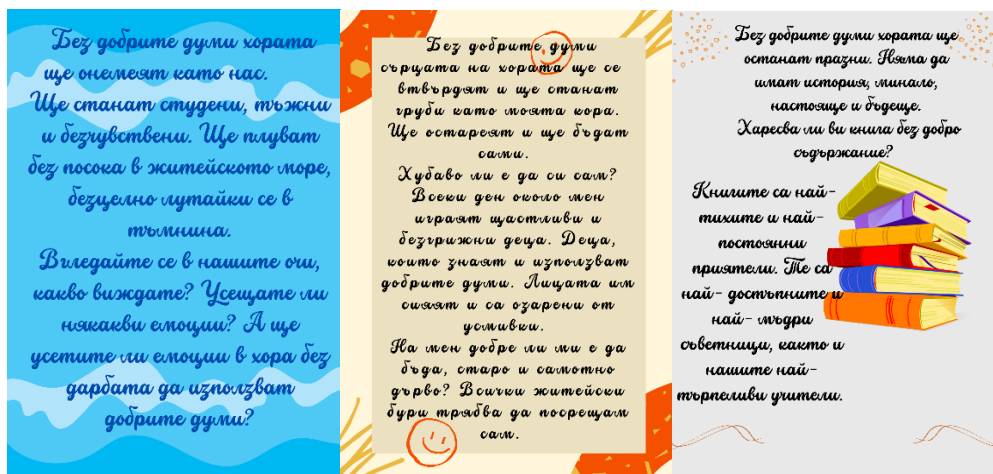
Първа група: Учениците трябва да намерят най-старото дърво в училището, което ще им даде съвет.

Втора група: Учениците отиват в двореца на „говорещата книга“, за да почерпят знания от нея.

Трета група: Членовете на тази група се спускат до морското дъно!

А какво е изписано на свитъците!? Знания!

След намирането на свитъците нашите ученици ги прочетоха и чак тогава се върнаха в класната стая (залата за тайни събирания), където продължиха разискванията по групи.

Фигура 1. Трите свитъка.

1. Дърво

„Без добрите думи сърцата на хората ще се втвърдят и ще станат груби като моята кора. Ще остарееят и ще останат сами. Хубаво ли е да си сам? Всеки ден около мен играят щастливи и безгрижни деца. Деца, които знаят и използват

добрите думи. Лицата им сияят и са озарени от усмивки. На мен добре ли ми е да бъда, старо и самотно дърво? Всички житейски бури трябва да посрещам сам.“

2. Книга (училищна библиотека)

„Без добрите думи хората ще останат празни. Няма да имат история, минало, настояще и бъдеще. Харесва ли ви книга без добро съдържание? Книгите са най-тихите и най-постоянни приятели. Те са най-достъпните и най-мъдри съветници, както и нашите най-търпеливи учители.“

3. Морското дъно (аквариуми с рибки, намиращи се на партера в училище)

„Без добрите думи хората ще онемееят като нас. Ще станат студени, тъжни и безчувствени. Ще плуват без посока в житейското море, безцелно лутайки се в тъмнина. Вгледайте се в нашите очи, какво виждате? Усещате ли някакви емоции? А ще усетите ли емоции в хора без дарбата да използват добрите думи?“

След изтичане на определеното им време представител от всяка група се изправи да говори пред народа на омагьосаната страна и най-силните послания ще бъдат изпратени с вестносец до владетеля-магьосник.

Ние проведохме урока „Отговор на Големия въпрос“ в стаята за занимания по интереси, но препоръчваме да се направи на по-широко място, за да има повече пространство и учениците да не си пречат, когато дискутират. Всяка група получава листове за отговори и определя един писар. Групите търсят заедно своя свитък, за да се чувстват поравно включени.

Фигура 2. Моменти от работата.

Останаха ли учениците удовлетворени от своята работа? Това може би е важният въпрос в този момент. Ние не знаем отговора и затова попитахме тях. След дълго мъдруване, те стигнаха до извода, че ако изчезнат добрите думи хората ще станат нещастни, тъжни, неуверени и самотни; ще се чувстват наранени, обидени. Замислиха се, как самите те обиждат и нараняват другите около тях. Описаният от тях сив, злобен свят не им хареса. Пожелаха да живеят в разбирателство, любов, мир и да бъдат изпълнени със щастieto, което носят добрите думи.

Според нашите пътешественици до тайнствената страна, ако добрите думи ги няма, лошите ще променят бъдещето на всяко общество, така както наранената ябълка, изглежда красива отвън, но потъмняла отвътре.

Благородните сърца на учениците от групата ЦОУД промениха заклинанието на злият магьосник и добрите думи бяха върнати на хората.

В знак на това, че разбрахме – без добрите думи не можем – в нашия училищен двор засадихме две „дръвчета на доброто“, които учениците на Първо ОУ окичиха с хартиени детелини, съдържащи добри думи, в същия този ден –14 април.

---

¹ <https://tempo.education/mission/> – Фондация „Темпо“

² <https://dobrataduma.bgweb.bg/> – Национален ден на добрата дума